

การสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ
โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
The Enhancing of Disable Occupational Ability
by using Co-operative Process and Folk Wisdom

จรีลักษณ์ รัตนพันธ์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Corresponding author, E-mail: jareeluk@yahoo.com, โทร. 081-8448142

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้พิการ ผู้ปกครองของผู้พิการ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 6 คน ผู้ปกครองนักเรียน 6 คน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการหลังจากรับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพสูงกว่าก่อนได้รับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผู้พิการและผู้ปกครองมีความเห็นเกี่ยวกับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: อาชีพ ผู้พิการ กระบวนการมีส่วนร่วม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the knowledge and ability of students with disable who was enhanced occupational ability by using co-operative process and folk wisdom 2) study the disable's and parents' opinion. The research sample comprised: 6 students with special needs, 6 parents and 2 folk wisdom teachers. The instrument used in this study comprised: achievement test, observation form and questionnaire. Mean, Standard deviation, Percentage, the Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test and Content Analysis were used for data analysis. The findings of the research were as follows: 1) The ability on occupational of students after had been enhanced occupational ability were higher than before, with statistically significant at the .05 level. 2) The opinion of students and parents on enhancing occupational ability by using co-operative process and folk wisdom was at the highest level.

Keywords: occupation, disable, co-operative process, folk wisdom

1. บทนำ

การประกอบอาชีพ เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การประกอบอาชีพจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับบุคคลทุกคน ไม่เว้นแม้เป็นผู้พิการ จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถิติผู้พิการของสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ (สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ, 2557) พบว่าประเทศไทยมีผู้พิการ ซึ่งมีทั้งที่อยู่ในวัยเด็ก เยาวชน และวัยผู้ใหญ่ ที่จดทะเบียนไว้กับกระทรวงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของมนุษย์ในปี 2557 จำนวน 1,505,088 คน ผู้พิการเหล่านี้ล้วนจำเป็นต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและบางครั้งต้องเลี้ยงครอบครัวอีกด้วย การมีอาชีพหรือมีงานทำจึงเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตและและสถานะภาพทางเศรษฐกิจของผู้พิการ การส่งเสริมให้การสนับสนุน ช่วยเหลือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สังคมควรคำนึงถึง การจัดการศึกษาแก่ผู้พิการในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้พิการมีโอกาสที่จะค้นพบตนเอง และได้รับความรู้ตลอดจนได้ฝึกประสบการณ์พื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่าแต่ละแห่งของประเทศไทยว่ามีบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งมีความรู้ความสามารถโดยเฉพาะในสิ่งที่มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพกระจายอยู่ในทุกภูมิภาค (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2556) หากองค์ความรู้เหล่านั้นถูกถ่ายทอดให้แก่คนรุ่นหลังก็จะเกิดประโยชน์โดยตรงคือ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ แล้วยังเป็นการสืบทอดองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ดำรงสืบต่อไปได้อีกด้วย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ โดยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้พิการและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างองค์ความรู้แก่สถานศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับผู้พิการและผู้สนใจ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 กลยุทธ์การวิจัยที่ 1 ปฏิกิริยาการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบตลอดจนการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น ผลการวิจัยที่ได้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างๆ ของประเทศไทยต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการที่ได้รับการส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้พิการ ผู้ปกครองที่มีต่อการส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลการส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล

3.1 ขอบเขตของการเลือกใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พิจารณาจากเกณฑ์ต่อไปนี้

1. เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาชีพที่มีความยินดีเข้าร่วมในโครงการวิจัย
2. เป็นอาชีพที่กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความสนใจและมีความเป็นไปได้ที่จะทำได้สำเร็จภายในช่วงเวลาที่ทำกรวิจัย

3.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล มีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 70

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

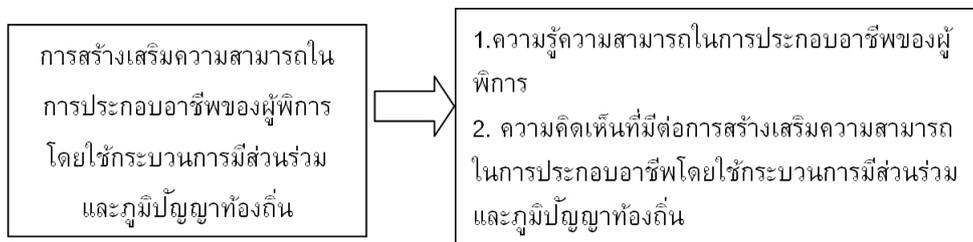
ตัวแปรอิสระ คือ การสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

1. ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ
2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ กระบวนการมีส่วนร่วม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้พิการ และอาชีพ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

5. สมมติฐานการวิจัย

ผู้พิการที่ได้รับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพสูงกว่าก่อนได้รับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้พิการ หมายถึง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาภาคบังคับ ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้และมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 70

ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกในระหว่างการฝึกปฏิบัติทางด้านการอาชีพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ความรู้ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลงานด้านการอาชีพที่ได้รับการสร้างเสริมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง การปฏิบัติหรือการดำเนินงานของครู ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนร่วม

ในกระบวนการเสริมสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ เป็นการดำเนินกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้องที่แสดงออกถึงการทราบเรื่องราวของกิจกรรมที่ดำเนินงาน โดยอาจเป็นการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ร่วมสำรวจข้อมูลค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือร่วมสำรวจความต้องการของชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน เป็นการดำเนินกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการร่วมกันพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมกันกำหนดวางแผนการดำเนินงาน ร่วมพิจารณาความเป็นไปได้ และทบทวนแผนการดำเนินงานสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เป็นการดำเนินการโดยของผู้เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาการปฏิบัติ โดยอาจเป็นการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปตามที่กำหนด ซึ่งอาจเป็นการร่วมสนับสนุนงบประมาณ สิ่งของ การให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เป็นการดำเนินกิจกรรมของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการร่วมรับทราบผลการดำเนินงานและผลสำเร็จของการดำเนินสร้างเสริมอาชีพสำหรับผู้พิการตลอดจนร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงาน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ในท้องถิ่นที่ผู้พิการอาศัยอยู่ ซึ่งถูกถ่ายทอดมาจากคนรุ่นหลัง เป็นองค์ความรู้ที่ผู้พิการสนใจ สามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติจนได้ชิ้นงานที่เป็นรูปธรรมจนก่อให้เกิดรายได้แก่ผู้พิการ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการอาชีพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่อยู่ในโรงเรียนเรียนร่วมก่อนที่จะจบการศึกษาภาคบังคับ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบทดลองกลุ่มเดียวมีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ปกครองนักเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง มีข้อกำหนดในการเลือกดังนี้

1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ คัดเลือกจาก นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 70 มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ไม่มีความพิการซ้ำซ้อน และมีผู้ปกครองที่ยินดีเข้าร่วมในโครงการได้ตามเวลาที่กำหนด จำนวน 6 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 คน

2. ผู้ปกครองนักเรียน เป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการและร่วมโครงการตามเวลาที่กำหนด จำนวน 6 คน

3. ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น คัดเลือกจากบุคคลที่มีประสบการณ์อาชีพที่สอดคล้องกับความสนใจของกลุ่มตัวอย่าง ที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ จำนวน 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องในการวิจัยประกอบด้วย

3.1 แบบวัดความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เป็นแบบเลือกตอบจำนวน 20 ข้อ

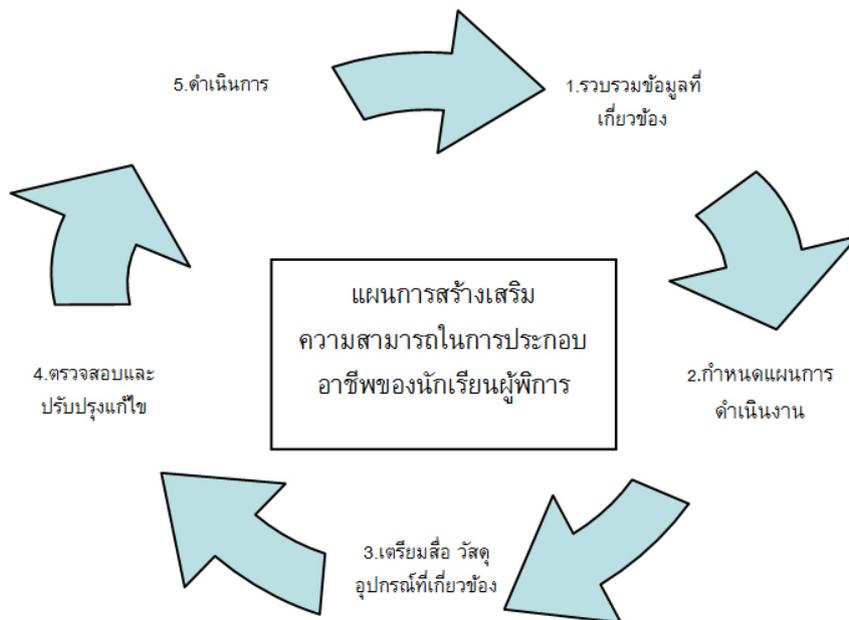
3.2 แบบบันทึกผลการการปฏิบัติระหว่างฝึกอาชีพ

3.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง ที่มีต่อการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้ฝึกการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้ฝึกการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ดำเนินการในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. การกำหนดแผนการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้ฝึกการ ประกอบด้วย 5 ขั้น แสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพ 1 ขั้นตอนการกำหนดแผนการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพ

ขั้นที่ 1 รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ สสำรวจ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สสำรวจความบกพร่องความต้องการความช่วยเหลือ และประเภทของอาชีพที่ผู้ฝึกการมีความสนใจ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของบุคคลในชุมชน ความต้องการของผู้ปกครอง แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา พบว่านักเรียนและผู้ปกครองต้องการให้ฝึกอาชีพที่นักเรียนสนใจและสามารถทำอยู่ที่บ้านได้ มีความสนใจเกี่ยวกับการทำอาหาร ของใช้และเครื่องประดับ เช่น กำไลและที่ผูกผม เป็นต้น นอกจากนั้นเป็นงานประดิษฐ์ การทำของตกแต่ง งานถักร้อย งานถักเชือกซึ่งประยุกต์วิธีการถักเครื่องมือจับปลาของชาวประมงมาถักเป็นเครื่องแขวนต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 ร่างกำหนดการสำหรับเสริมสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ขั้นนี้ ผู้วิจัย ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลนักเรียนผู้ฝึกการ ผู้แทนโรงเรียนหรือสถานศึกษาในชุมชน และนักเรียน ร่วมกันร่างแผนการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพ

ขั้นที่ 3 เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และเอกสารประกอบการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ/ หรือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบบทบทวนและปรับแก้ไขแผนการเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ/ หรือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ขั้นนี้ผู้ปกครอง ครู ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครู ร่วมประชุมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 5 ดำเนินการตามแผนการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2. การสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 การเตรียมก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยประสานกับผู้อำนวยความสะดวกโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อขออนุญาตดำเนินการวิจัย และแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของนักเรียนผู้พิการโดยทำการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ณ โรงเรียนบางพลีพัฒนศึกษาลัย อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ใช้ระยะเวลาในการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 09.00 -11.30 น. เป็นเวลา 13 สัปดาห์

ขั้นที่ 3 การรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ผลการทดลอง

3. ประเมินผลการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ

ผู้วิจัยประเมินผลการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการโดยประเมินจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพ และการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครอง และภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ในการประกอบอาชีพจากการคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบโดยใช้สถิติพื้นฐานและการสถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks Test

2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อการเสริมสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้พิการที่ได้รับการสร้างเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.1 ความรู้ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เมื่อนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ มาวิเคราะห์ด้วยสถิติ The Wilcoxon Matched Pairs Signed-Ranks โดยกำหนดค่า $\alpha = .05$ เมื่อ $N = 6$ และ $\Sigma R^- = 0$ พบว่าค่า t ที่คำนวณได้คือ 0 ซึ่งน้อยกว่าค่าวิกฤตจากตาราง ($t=2$) แสดงว่าความรู้ของกลุ่มตัวอย่างภายหลังได้รับการเสริมสร้างความสามารถในการประกอบอาชีพมีมากกว่าช่วงก่อนได้รับการเสริมสร้างอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบพอสรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

คนที่	คะแนน		ผลต่างของคะแนน (หลัง-ก่อน)	ลำดับที่ ความแตกต่าง	อันดับตามเครื่องหมาย	
	ก่อน	หลัง			บวก	ลบ
1	9	11	3	5.5	5.5	-
2	8	13	5	1	1	-
3	9	13	4	3	3	-
4	7	10	3	5.5	5.5	-
5	9	13	4	3	3	-
6	8	12	4	3	3	-
N = 6					$\Sigma R+ = 21$	$\Sigma R- = 0$
					NR+= 6	NR- = 0

จากการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของการประกอบอาชีพ การมีอาชีพอิสระเช่น การผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย การกำหนดราคาสินค้า ตลอดจนการจำหน่ายสินค้า สามารถสรุปได้ดังนี้ การผลิตสินค้าเพื่อจำหน่ายจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก

การกำหนดราคาสินค้า ประกอบด้วย ต้นทุน ค่าแรง กำไร

การจำหน่ายสินค้า ทำได้หลายวิธี ได้แก่ 1) การจำหน่ายด้วยตนเอง เป็นการขายตรงกับผู้ซื้อ เช่น การจำหน่ายในเทศกาลหรือวันสำคัญต่าง ๆ 2) การฝากขายตามร้านค้า เช่น ฝากขายในร้านค้าของโรงเรียน

1.2 การปฏิบัติการเพื่อให้เกิดผลงานด้านการอาชีพ ได้จากวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พอสรุปได้ดังนี้

การแสดงออกในช่วงการเตรียมการพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการวางแผนการทำงาน โดยบางคนมีขั้นตอนการวางแผนที่ชัดเจน สามารถระบุได้ว่าจะต้องทำงานอะไรบ้าง และสามารถจัดลำดับของการทำงานได้ กลุ่มตัวอย่างบางคนสามารถจัดลำดับของงานได้ถูกต้องเมื่อได้รับการกระตุ้นให้ทบทวนลำดับของงานด้วยการซักถามจากครู หรือวิทยากรหรือผู้ปกครอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนทราบว่าต้องมีการวางแผนการทำงานก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ

การแสดงออกระหว่างการฝึกปฏิบัติพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานแต่ละครั้งได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าบางคนจะใช้เวลาในการปฏิบัติค่อนข้างนาน แต่พบว่าทุกคนทำงานที่ตนเองกำหนดไว้ได้จนสำเร็จด้วยความตั้งใจ มีใจจดจ่ออยู่กับงาน และมีความพึงพอใจในชิ้นงานของตนเอง

การแสดงออกในช่วงหลังการฝึกปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบอกอุปสรรคหรือส่วนผสมที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติด้านอาชีพที่ทำแต่ละครั้งได้ อธิบายขั้นตอนการทำงานแต่ละขั้นได้ บอกประโยชน์ของชิ้นงานที่ผลิตขึ้นและวางแผนการจำหน่ายได้

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ฝึกการ ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลผู้ฝึกการ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพของผู้ฝึกการโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด คือมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในภาพรวมเท่ากับ 4.67 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่านักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากการฝึกอาชีพชอบที่จะได้เรียนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ ชอบที่สามารถนำของที่ทำขึ้นเองไปขายและได้รับเงินจากการขาย และคิดว่าการสามารถหารายได้เองเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจมาก โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0 รองลงมาคือนักเรียนชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการเลือกทำกิจกรรมฝึกอาชีพตามที่ตนเองสนใจ และนักเรียนชอบที่ได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมฝึก

อาชีพพร้อมกับผู้ปกครอง โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเท่ากับ 4.80 , 4.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 และ 0.53 ตามลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การที่ได้รู้ว่าจะได้ฝึกทำงาน แล้วให้คะแนนตัวเองทำให้นักเรียนตั้งใจทำงานมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79 รายละเอียดดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	นักเรียนชอบที่ได้มีส่วนร่วมในการเลือกทำกิจกรรมฝึกอาชีพตามที่ตนเองสนใจ	4.80	0.42
2	นักเรียนชอบที่ได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมฝึกอาชีพพร้อมกับผู้ปกครอง	4.50	0.53
3	นักเรียนชอบที่จะได้เรียนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ	5.00	0.00
4	เอกสาร อุปกรณ์ วิธีการฝึกอาชีพที่จัดให้ใช้ในการฝึกปฏิบัติมีความเหมาะสม	4.20	0.42
5	เวลาที่กำหนดให้ในการทำกิจกรรมฝึกอาชีพนานพอที่จะทำให้ นักเรียนเข้าใจและปฏิบัติได้	5.00	0.00
6	การที่ได้รู้ว่าจะได้ฝึกทำงาน แล้วให้คะแนนตัวเองทำให้นักเรียนตั้งใจทำงานมากขึ้น	3.80	0.79
7	นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากกรฝึกอาชีพ	5.00	0.00
8	นักเรียนชอบที่สามารถนำของที่ทำขึ้นเองไปขายและได้รับเงินจากการขาย	5.00	0.00
9	นักเรียนคิดว่าการสามารถหารายได้เองเป็นที่น่าสนใจมาก	5.00	0.00
10	ถ้ามีการจัดกิจกรรมฝึกอาชีพขึ้นอีกนักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมแน่นอน	4.40	0.51
	เฉลี่ย	4.67	0.43

ผู้ปกครองและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความคิดเห็นโดยภาพรวมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.13 เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า ผู้ปกครองและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้สึกพอใจต่อการได้พบและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองนักเรียน ครู และวิทยากร เกี่ยวกับอนาคตของการประกอบอาชีพของบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ กิจกรรมฝึกอาชีพที่นักเรียนได้ปฏิบัติช่วยให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น ช่วยให้ผู้ปกครองมีแนวทางในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพของบุตรหลานได้มากขึ้น และการร่วมกิจกรรมทำให้นักเรียนพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ด้วยตนเองมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ รองลงมาคือ เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับบุตรหลาน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ด้านการอาชีพมีความเหมาะสม ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้อ	รายการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1	เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับ บุตรหลาน	4.83	0.39
2	เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับบุตรหลาน	4.90	0.31
3	เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมฝึกปฏิบัติกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพพร้อมๆกับบุตรหลาน	4.83	0.39
4	รู้สึกพอใจต่อการได้พบและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองนักเรียน ครู และ วิทยากร เกี่ยวกับอนาคตของการประกอบอาชีพของบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ	5.00	0.00
5	ระยะเวลาในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งมีความเหมาะสม	4.83	0.39
6	กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ด้านการอาชีพมีความเหมาะสม	4.60	0.70
7	สื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพมีความเหมาะสมกับนักเรียน	4.75	0.45
8	นักเรียนพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ด้วยตนเองมากขึ้นกว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ	5.00	0.00
9	กิจกรรมฝึกอาชีพที่นักเรียนได้ปฏิบัติช่วยให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น	5.00	0.00
10	กิจกรรมฝึกอาชีพช่วยให้ผู้ปกครองมีแนวทางในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพของบุตรหลานได้มากขึ้น	5.00	0.00
	เฉลี่ย	4.87	0.13

จากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและการสรุปข้อมูลจากการสอบถามความเห็นผู้ปกครอง พบว่ามีข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรม โดยแยกนักเรียนเป็นกลุ่มย่อย หรือจัดเป็นคู่ตามระดับความสามารถ เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียนแต่ละกลุ่มได้ดียิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เกี่ยวกับความสามารถด้านการประกอบอาชีพอภิปรายผลได้จากที่ได้พบว่า ในช่วงการเตรียมการกลุ่มตัวอย่างบางคนมีขั้นตอนการวางแผนที่ชัดเจน สามารถระบุได้ว่าจะต้องทำงานอะไรและจัดลำดับของการทำงานได้ และมีกลุ่มตัวอย่างบางคนสามารถจัดลำดับของงานได้ถูกต้องเมื่อได้รับการกระตุ้นให้ทบทวนลำดับของงานด้วยการซักถาม เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนทราบว่าต้องมีการวางแผนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ เนื่องมาจากในการดำเนินการวิจัย ผู้ปกครอง วิทยากร และนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างร่วมกันพูดคุยในช่วงวางแผนและช่วงการเตรียมการเกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้งานที่กำลังจะทำ สอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาส่งผลให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับการกระตุ้นให้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการเรียนรู้เกี่ยวกับการอาชีพที่กำลังได้รับการส่งเสริมออกมาได้ดี หากมีกระบวนการเรียนรู้ทั้งนอกระบบและในระบบโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) ที่เสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาควรดำเนินการโดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการ สำรวจข้อมูลพื้นฐาน กำหนด

มาตรฐานของสถานศึกษา วางแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกำหนดแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ เช่นเดียวกับ ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527) ที่เสนอว่าควรสนับสนุนการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนเดียวกันและระหว่างองค์กร ในชุมชนในทุกรูปแบบ โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านที่มีอยู่ สำหรับขั้นตอนก่อนการปฏิบัติภารกิจขั้นของการพูดคุยเพื่อวางแผนการวางแผนล่วงหน้าไว้อย่างเป็นขั้นตอน และจัดลำดับก่อนหลังของการทำงานไว้อย่างชัดเจนและยังมีการพูดคุยเพื่อสอบถามเพื่อทบทวนวิธีการปฏิบัติที่จะช่วยให้งานออกมาได้ดีกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เป็นกลุ่มตัวอย่างอยู่เสมอ ทั้งช่วงก่อนและระหว่างการศึกษาปฏิบัติจนกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการทำงานแต่ละครั้งได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าบางคนจะใช้เวลาในการปฏิบัติค่อนข้างนาน แต่พบว่าทุกคนทำงานที่ตนเองกำหนดไว้ได้จนสำเร็จด้วยความตั้งใจ มีใจจดจ่ออยู่กับงาน และมีความพึงพอใจในชิ้นงานของตนเอง สอดคล้องกับหลักการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งต้องจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนย่อยตามลำดับอย่างชัดเจนมากกว่าการเรียนการสอนกับผู้เรียนกลุ่มปกติและต้องมีการเรียนรู้แบบที่ต้องให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและมีการย้ำซ้ำทวนอยู่เสมอ หรือที่มักได้ยินว่าแบบ “เรียนย้ำซ้ำทวน” หรือ “เน้นย้ำซ้ำทวน” (ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา, 2551, น.53-54; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น.12)

การแสดงออกในช่วงหลังการศึกษาปฏิบัติ พบว่า กลุ่มตัวอย่างบอกชื่ออุปกรณ์ และส่วนผสมที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติด้านอาชีพที่ทำแต่ละครั้งได้ อธิบายขั้นตอนการทำงานแต่ละขั้นได้ บอกประโยชน์ของชิ้นงานที่ผลิตขึ้นและวางแผนการจำหน่ายได้ เนื่องจากมีการพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่จะปฏิบัติ รวมทั้งให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นวางแผนเกี่ยวกับการจัดเตรียมสิ่งที่ต้องทำในครั้งต่อไป ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกร่วมและมีใจจดจ่ออยู่กับสิ่งที่จะทำ เห็นได้จากการได้รับข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนว่านักเรียนมีการพูดคุยและกระตือรือร้นเมื่อใกล้จะถึงวันที่นัดหมายมาทำกิจกรรมร่วมกันและมักบอกได้ว่าลำดับขั้นที่จะถึงนี้มันนัดหมายฝึกปฏิบัติเรื่องใด สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับแนวคิดในการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับที่ สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (สุชาติ จักรพิสุทธิ์, 2547) อธิบายว่าการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผล โดยเปิดโอกาสการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน ร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบ กับ 2) การมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องด้านจิตใจ ซึ่งทำให้ผู้เข้ามามีส่วนร่วมเกิดความผูกพัน มีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมด้วยความสมัครใจ จากการได้ลงมือปฏิบัติและเรียนรู้ทีละขั้นตอนครั้งแล้วครั้งเล่า ส่งผลให้นักเรียนผู้มีความต้องการพิเศษซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องงานอาชีพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ โกลี (2552, น.79-83) ที่พัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้การศึกษาแก่นักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมปฏิบัติการเพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางในการดำเนินกิจกรรม การจัดหาวิทยากรในการให้การศึกษาแก่นักเรียน และสนับสนุนแหล่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน กลยุทธ์ในการสร้างทีมงานเพื่อสร้างทีมวิทยากรในการให้การศึกษาแก่นักเรียน กลยุทธ์การสร้างแรงจูงใจเพื่อเสริมสร้างความสนใจและความต้องการของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่นักเรียน พบว่า นักเรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริงเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ได้รับประสบการณ์ตรง มีความสนใจการเรียนดีขึ้น และเป็นพื้นฐานในการเรียนตลอดจนการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียน ผู้ปกครองและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนซึ่งเป็นผู้พิการระบุว่าได้รับความรู้และประสบการณ์ที่ดีจากการฝึกอาชีพ ชอบที่จะได้เรียนเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ ชอบที่สามารถนำของที่ทำขึ้นเองไปขายและได้รับเงินจากการขาย และคิดว่าการสามารถหารายได้เองเป็นสิ่งน่าภูมิใจมาก น่าจะด้วยเพราะเป็นประสบการณ์ตรงที่นักเรียนได้รับในขณะที่ทำการฝึกปฏิบัติซึ่งได้ดำเนินการจนครบกระบวนการคือ ตั้งแต่ร่วมวางแผน เรียนรู้และฝึกผลิตชิ้นงาน การวางแผนการจำหน่าย ตลอดจนการมีรายได้จากการขายสินค้าที่ผลิตขึ้นด้วยตนเองเป็นที่ชื่นชมของเพื่อน ครู และผู้ปกครอง ทำให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้รับแรงจูงใจจากภายนอกซึ่งเป็นตัวเสริมแรงทางสังคม สอดคล้องกับเรื่องการเสริมแรงของสกินเนอร์ ที่อธิบายว่าการได้รับการเสริมแรงบวก ได้แก่ คำชมเชยหรือรางวัล

จะส่งผลให้มีความต้องการที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นมากขึ้น (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2539, น.171-173) เห็นได้จากการบอกกับผู้ปกครองและผู้วิจัยว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกที่ดีกับการฝึกอาชีพ เห็นคุณค่าในการประกอบอาชีพอิสระ เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเอง และมีความต้องการที่จะเรียนรู้ต่อไป สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจและหลักจิตวิทยาของมาสโลว์เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เป็นความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการเป็นที่รักและได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (จำลอง เงินดี และ ทิพย์วัลย์ สุรินยา, 2529, น.307-309)

สำหรับความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ปกครองและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้สึกพอใจต่อการได้พบและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองนักเรียน ครู และวิทยากร เกี่ยวกับอนาคตของการประกอบอาชีพของบุตรหลานที่มีความต้องการพิเศษ กิจกรรมฝึกอาชีพที่นักเรียนได้ปฏิบัติช่วยให้นักเรียนมีสมาธิมากขึ้น ช่วยให้ผู้ปกครองมีแนวทางในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพของบุตรหลานได้มากขึ้น และการร่วมกิจกรรมทำให้นักเรียนพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ด้วยตนเองมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวเท่ากับ 5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 น่าจะเป็นเพราะหลักสำคัญในการปฏิบัติที่ใช้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้ปกครองและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการทำกิจกรรม มีโอกาสได้อยู่ข้าง ๆ บุตรหลานขณะที่บุตรหลานลงมือปฏิบัติกิจกรรมตลอดจนคอยดูแลให้ความช่วยเหลือในขณะฝึกปฏิบัติ มีโอกาสได้พูดคุยกันอย่างใกล้ชิดระหว่างนักเรียนและผู้ปกครอง ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้ปกครอง ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง

ความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยในอันดับรองลงมาคือ เห็นด้วยกับการให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับบุตรหลาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.90 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.31 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนบางคนไม่สะดวกที่จะมาร่วมทำกิจกรรมกับบุตรหลานเพราะการฝึกปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมงในช่วงวันเสาร์เช้า คือ เวลา 9.00 -11.30 น. ผู้ปกครองที่มีอาชีพค้าขายจะไม่มีวันหยุดจึงไม่สะดวกจะมาร่วมกิจกรรมกับบุตรหลาน ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งของการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ที่กำหนดให้ผู้ปกครองเข้าร่วมในการฝึกปฏิบัติพร้อมกับบุตรหลานด้วยทุกครั้ง

ค่าเฉลี่ยของความเห็นของผู้ปกครองและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีค่าต่ำสุดคือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ด้านการอาชีพมีความเหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 แต่ก็ยังอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรมที่ฝึกปฏิบัติให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง กำหนดจากคะแนนเสียงส่วนใหญ่ที่นับจากการเสนอความเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองว่ามีความประสงค์ให้บุตรหลานปฏิบัติกิจกรรมใดบ้าง ซึ่งอาจมีบางคนได้ทำกิจกรรมที่ตนเองไม่ได้เสนอจึงมีเห็นว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นไม่ค่อยเหมาะสม ทำให้ค่าเฉลี่ยที่ได้มีค่าต่ำกว่ารายการอื่นๆ

นอกจากนั้นผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพบว่าผู้ปกครองมีแนวทางในการวางแผนการศึกษาและประกอบอาชีพของบุตรหลานได้มากขึ้น และการร่วมกิจกรรมทำให้ผู้พิการพูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อหารายได้ด้วยตนเองมากขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ สอดคล้องกับรูปแบบและแนวทางการส่งเสริมกลุ่มอาชีพหรือสวัสดิการสำหรับคนพิการที่ สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (Department for Empowerment of Persons with Disabilities, 2014.) ได้นำเสนอไว้ในรูปแบบที่ 1 ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้คนพิการที่ยังไม่มีอาชีพรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ มี 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 สร้างแรงบันดาลใจ ขั้นตอนที่ 2 ให้การฝึกฝน คือ การแนะนำแนวเส้นทางสู่อาชีพ โดยการฝึกทักษะชีวิต ฝึกอาชีพและการออกสู่สังคม ฝึกทักษะด้านการงานและการประกอบอาชีพ ฯลฯ ขั้นตอนที่ 3 คัดค้น ส่งเสริม และพัฒนา คือ การช่วยเหลือหาแหล่งทุน พัฒนาสินค้าและบริการ หาช่องทางการตลาด หรือสร้างตลาด เป็นที่ปรึกษาการประกอบอาชีพ ฯลฯ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ครู หรือผู้สนใจในการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนผู้พิการควรจัดกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยจัดเด็กที่มีความสามารถใกล้เคียงกันอยู่กลุ่มเดียวกัน หรือจัดแบ่งตามประเภทของความพิการเพื่อความสะดวกในการกำหนดกิจกรรมและส่งเสริมทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบอาชีพที่มีลักษณะคล้ายกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ทำวิจัยเพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพแต่ละประเภทตามที่ผู้พิการสนใจ
2. พัฒนาชุดฝึกทักษะการปฏิบัติงานด้านอาชีพด้วยตนเองสำหรับผู้พิการแต่ละประเภท เพื่อให้ผู้พิการสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพและตอบสนองความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้พิการแต่ละคน

บรรณานุกรม

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2556). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย: ระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย กระทรวงพาณิชย์*.
สืบค้นจาก https://www.ipthailand.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=31:2013-09-17-18-55-51&catid=64&Itemid=371
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา* [เอกสารอัดสำเนา].
ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (2543). *วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาจังหวัดสมุทรปราการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จำลอง เงินดี, และทิพย์วัลย์ สุรินยา. (2529). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสการพิมพ์.
- ประเวศ วะสี (2540) “การสร้างสรรคภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา” *ชนบทพัฒนา*.ปีที่ 1, 5 พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม 108 ตอนที่ 205 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2534. สืบค้น 6 ตุลาคม 2557,
จาก <http://nep.go.th/sites/default/files/files/law/42.pdf>
- ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *สร้างด้วยใจเพื่อเด็กแอลดี*. กรุงเทพฯ: ส่วนส่งเสริมการผลิตสื่อเพื่อคนพิการ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมยศ โกลี. (2552). *การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้การศึกษแก่นักเรียนโรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2539). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *เทคนิค วิธีการและสื่อ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ เล่มที่ 4*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.(2552). *นโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ:พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสมุทรปราการ. (2558). *ข้อมูลทั่วไปจังหวัดสมุทรปราการ*. สืบค้น 7 มีนาคม 2558,
จาก http://province.m-culture.go.th/samutprakan/smk002_01.html
- สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ. (2557). *สถิติคนพิการ เดือนกันยายน 2557*. สืบค้น 8 ตุลาคม 2557, จาก <http://nep.go.th/th>
- สุชาติ จักรพิสุทธิ์. (2547). การศึกษาทางเลือกของชุมชน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 27(4), 18 – 23.

Translated Thai References.

- Department for Empowerment of Persons with Disabilities.(2014). Statistics of disabled in September, 2014. Retrieved October 8, 2014, from <http://nep.go.th/th>
- Department of Intellectual Property. (2013) Thai Local Knowledge: Data Base System of Thai Local wisdom. Retrieved from https://www.ipthailand.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=527:2014-04-27-14-39-00&catid=64&Itemid=371

- Centre for Education Technology, Ministry of Education.(2008) *Create through Mind for LD*. Bangkok: Media of Disable, Centre for Education Technology, Ministry of Education.
- Chakphisut, S. (2004). Alternative education for the community. *Journal of Education Khon Kaen University*, 27, 18-23.
- Cultural Office Samut Prakarn Province.(2015). *General Information of Samut Prakarn Province*. Retrieved from http://province.m-culture.go.th/samutprakan/smk002_01.html
- Hongwiwat, T. (1984). *The participation of people in development*. Bangkok: SakSopakanpim.
- Kole, S. (2009). *Development of Communities Participation in Education for Students in Assumption College Ubonrachathani*. (Master's thesis). Mahasarakham: Mahasarakham University.
- Lamsupasit, S. (1998). *Theories and techniques in behavior modification*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Ministry of Education. (2007). Guidelines for Participation of Parents and Communities in Education [Mimmeograph]. N.P.: n.p.
- Ngoendi, C., & Suriya, T. (1986). *General Psychology*. Bangkok: Naticuld kanpim.
- Office of Education Council. (2008). *Policy to promote Thailand wisdom education*. Bangkok: Pimde Kanpim.
- Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education. (2012) *Techniques Method and Media for Student with Disabilities in Mathematic Vol.4*. Bangkok : Special Education Bureau, Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education.
- Wasi, P. (1997). *Thai's Wisdom Creative for Development. Countryside development, 1, 5 Rehabilitation of the Disabled Act. BE.2534. (1991) government gazette*. Retrieved from <http://nep.go.th/sites/default/files/files/law/42.pdf>